

Ìwé Dániẹ̀lì – Nọmbà Mefà

Jehoiakimu

Jeff Pippenger

2023-12-01

Àwọn ìwé Dániẹ̀lì àti Ìfihàn jẹ́ ìwé kan náà, ní ìtumọ̀ kan náà tí Bíbẹ̀lì fí jẹ́ ìwé kan ọ̀so, tí ó ní Májẹ̀mú Láéláé àti Májẹ̀mú Tuntun.

“Ìtàn iyè, ikú, àti àjínḡde Jẹ̀sù, gégé bí ti Ọmọ Ọlórún, kò lè jẹ́rì rẹ̀ ní kíkún láìsì ẹ̀rì tí ó wà nínú Májẹ̀mú Láéláé. A fihàn Kírísítì nínú Májẹ̀mú Láéláé pẹ̀lú imúlòlùfẹ́ bí a ti fihàn án nínú Májẹ̀mú Tuntun. Ọkan jẹ́rì nípa Olùgbàlà kan tí yóò wá, nígbà tí èkejì n jẹ́rì nípa Olùgbàlà kan tí ó ti dé gégé bí àwọn wòlì ti sọ tẹ̀lẹ̀. Kí a lè mọ̀rìrì ètò iràpadà, ó yẹ kí a ní òye kíkún nípa Ìwé Mímọ̀ Májẹ̀mú Láéláé. Ọ̀un ni imọ̀lẹ̀ ògo láti inú ìgbà àtijọ̀ ti àsọ̀tẹ̀lẹ̀ tí n mú iyè Kírísítì àti ẹ̀kọ̀ Májẹ̀mú Tuntun hàn pẹ̀lú itóbi àti ewà. Àwọn işẹ̀ iyanu Jẹ̀sù jẹ́ ẹ̀rì ijẹ-Ọlórún rẹ̀; sùgbọ̀n ẹ̀rì tí ó lágbara jùlọ̀ pé ọ̀un ni Olùràpadà ayé ni a rí nínú àwọn àsọ̀tẹ̀lẹ̀ Májẹ̀mú Láéláé ní fifi wọn wé itàn Májẹ̀mú Tuntun. Jẹ̀sù sọ fún àwọn Júú pé, ‘È yẹ Ìwé Mímọ̀ wò; nítorí nínú wọn ni ẹ̀yin rò pé ẹ̀ ní iyè àinípẹ̀kun, àwọn náà sì ni wọn n jẹ́rì nípa tẹ̀mi.’ Ní àkókò náà kò sí ìwé mímọ̀ miiran tó wà àfi tí Májẹ̀mú Láéláé; nítorí náà, àşẹ̀ Olùgbàlà náà şe kedere.” Spirit of Prophecy, volume 3, 211.

Èrì tí ó lágbara jùlọ̀ nípa ẹ̀ni tí Kristi jẹ́ àti ohun tí ó jẹ́, nígbà tí a bá fí àwọn àsọ̀tẹ̀lẹ̀ tí Májẹ̀mú Láéláé wé imúşẹ̀ àwọn àsọ̀tẹ̀lẹ̀ wọ̀nyí nínú itàn Májẹ̀mú Titun. Bákan náà ni pẹ̀lú ibáşepọ̀ àwọn ìwé Dániẹ̀lì àti Ìfihàn.

“Nínú Ìfihàn, gbogbo àwọn ìwé Bíbẹ̀lì ni wọn ti pàdé, wọn sì ti parí. Nihìn-ín ni àfikún ìwé Dániẹ̀lì wà. Ọkan jẹ́ àsọ̀tẹ̀lẹ̀; èkejì sì jẹ́ ifihàn.” Acts of the Apostles, 585.

Ọ̀rọ̀ náà “complement” túmọ̀ sí mímú dé ipé. Imúşẹ̀ àwọn àsọ̀tẹ̀lẹ̀ Májẹ̀mú Láéláé ni “ẹ̀rì” tí ó “lágbara jùlọ̀” fún “iwà-àtọ̀runwá” Kristi. Èrì tí ó lágbara jùlọ̀ fún iwà-àtọ̀runwá àwọn àsọ̀tẹ̀lẹ̀ inú ìwé Dániẹ̀lì ni imúşẹ̀ àwọn àsọ̀tẹ̀lẹ̀ wọ̀nyẹn gégé bí a ti fihàn wọn nínú ìwé Ìfihàn. Àwọn àsọ̀tẹ̀lẹ̀ inú Dániẹ̀lì n bá a lọ̀ nínú ìwé Ìfihàn, a sì mú wọn dé ipé ní àwọn ojọ̀ ikeyìn, nígbà tí a tú èdidì Ìfihàn Jẹ̀sù Kristi.

“Ìfihàn jẹ́ ìwé tí a fí èdidì dì, sùgbọ̀n ó tún jẹ́ ìwé tí a sí. Ó gbé àwọn işẹ̀lẹ̀ àgbàyanu sílẹ̀ tí yóò şẹ̀lẹ̀ ní àwọn ojọ̀ ikeyìn nínú itàn ayé yí. Àwọn ẹ̀kọ̀ inú ìwé yí dájú, kí í şe ohun àdiitú tàbí ohun tí a kò lè lóye. Nínú rẹ̀ ni a tún gbé ilà àsọ̀tẹ̀lẹ̀ kan náà kalẹ̀ gégé bí ó ti rí nínú Dániẹ̀lì. Àwọn àsọ̀tẹ̀lẹ̀ kan ni Ọlórún ti tún sọ, nípa bẹ̀è ó fí hàn pé a gbọ̀dọ̀ fí itẹ̀sí pàtàkì fún wọn. Olúwa kí í tún àwọn nkan tí kò ní itẹ̀sí pàtàkì sọ.” Manuscript Releases, volume 9, 8.

Ní ọ̀dún kẹ̀ta ijọba Jehoiakimu ọba Júdá, Nebukadinésári ọba Bábílónì wá sí Jerusalemu, ó sì dọtikọ̀ ọ. Dániẹ̀lì 1:1.

Èşẹ̀ àkókọ̀ nínú ìwé Dániẹ̀lì ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ imọ̀ isọ̀tẹ̀lẹ̀ nínú bí a bá fí tóna yẹ̀ wò ó. A ó bẹ̀rẹ̀ àyẹ̀wò wa pẹ̀lú Jehoiakimu.

Jehoiakimu ni ẹni àkòkò nínú àwọn ọba mẹta ikeyin ti Juda. Ní báylí, ó dúró fún ihin-iṣẹ́ àngẹ̀lì kìn-ín-ní. Ọmọ rẹ̀kùnrin Jehoiakini, ẹni tí a tún mọ́ sí Jekonia tàbí Konia, dúró fún ihin-iṣẹ́ àngẹ̀lì kejì. Jehoiakini ni Sedekiah tẹ̀ lé, ẹni ikeyin nínú àwọn ọba mẹta ikeyin ti Juda. Sedekiah dúró fún ihin-iṣẹ́ àngẹ̀lì kẹta. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ẹ̀lẹ̀rìí à̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ wà tí ń fí ọ̀wọ́ sí i pé Jehoiakimu jẹ́ ààmì ihin-iṣẹ́ àngẹ̀lì kìn-ín-ní. Ó ẹ̀ pàtàkì láti lóye àwọn ẹ̀rì wònyí, nítorí ó ń fí hàn pé ẹ̀sẹ̀ àkòkò tí orí kìn-ín-ní tí Daniẹ̀lì ń tọ́ka sí ihin-iṣẹ́ àngẹ̀lì kìn-ín-ní, àti pé ọ̀títọ́ nàà jẹ́ idákòró tí ó jẹ́ kí a lè lóye orí kìn-ín-ní gẹ́gẹ́ bí ihin-iṣẹ́ àngẹ̀lì kìn-ín-ní ti Ìfihàn mẹ̀rìnlá. A ó bèrẹ̀ nínú Kronika Kejì.

Àwọn tí ó sì sá kúrò lówó idà ní ó kó lọ sí Bábílónì; nibè ni wón ti di iránṣẹ́ fún un àti fún àwọn ọmọ rẹ̀ tí tí di ijoba ilẹ̀ Pérísíà: kí ọ̀rọ̀ Olúwa tí a sọ nípasẹ̀ ẹnu Jeremiah lè ẹ̀, tí tí ilẹ̀ nàà fí gbádùn àwọn ojọ́ isinmi rẹ̀: nítorí pé bí ó ti wà ní ahoro ni ó ń pa isinmi mọ́, láti mú ọ̀dún àádọ̀rin ẹ̀. 2 Kronika 36:20, 21.

Ìgbẹ̀kùn ní Babiloni fún ọ̀dún àádọ̀rin jẹ́ kí ilẹ̀ lè gbádùn àwọn ojọ́ isinmi sábaàti tí a kò tii mú ẹ̀ ní ibámu pẹ̀lú Lefitiku ogún-dín-lógún. Ọ̀dún àádọ̀rin ti àwọn sábaàti jẹ́ ẹgbẹ̀rún mẹ̀rìn ó lé aadọ̀run ọ̀dún, tí Ísírẹ̀lì igbàani ti kò láti feti sí itónisọ̀nà Lefitiku ogún-dín-lógún. Ẹgbẹ̀rún mẹ̀rìn ó lé aadọ̀run ọ̀dún isọ̀tẹ̀ sáájú ọ̀dún àádọ̀rin igbẹ̀kùn. Ní ọ̀pin ẹgbẹ̀rún mẹ̀rìn ó lé aadọ̀run ọ̀dún nàà, a ó fí àwọn ọba mẹta sábe isákóso Nebukadinésári.

Ní ọ̀pin ọ̀dún àádọ̀rin igbẹ̀kùn nàà, Olúwa gbé Kírúsi dide, ẹni tí ó jẹ́ àkòkò nínú àwọn ọba mẹta tí yòò pàṣẹ̀ pé Ísírẹ̀lì lè padà kí wón sì tún Jerúsálẹ̀mù kọ. Atasẹ̀sẹ̀ ni ẹ̀kẹta nínú àwọn ọba mẹta wònyí, ó sì ẹ̀ ilà̀nà ẹ̀kẹta ní ọ̀dún 457 sáájú ibí Kristi. Ilà̀nà ẹ̀kẹta nàà bèrẹ̀ ẹgbẹ̀rún méjì àti ọ̀dúnrún ọ̀dún tí ó wà nínú Daniẹ̀lì orí kejo, ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rìnlá. Ní ọ̀dún 1798, iparí àkòkò tí ibínú nàà parí, a sì tú iwé Daniẹ̀lì sílẹ̀, angẹ̀lì àkòkò nínú àwọn angẹ̀lì mẹta nàà sì dé. Angẹ̀lì ẹ̀kẹta dé ní October 22, 1844.

Àwọn ọba mẹta ikeyin ti Juda ni Nebukadinésári dojú kọ gbogbo wọn, àti nígbà igbẹ̀kùn Jehoiakimu ni ọ̀dún àádọ̀rin nàà bèrẹ̀. Ó sì tẹ̀sìwájú tí tí di igbà tí a pa Babiloni run, àti pé ológun àgbà (Kírúsi) tí ó ti pa Babiloni run, tí ó sì di ọba láipẹ̀ lẹ̀yìn nàà, fí àkòkò jáde nínú àwọn àṣẹ̀ mẹta. Àṣẹ̀ kẹta nàà ni ó bèrẹ̀ à̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ àwọn irọ̀lẹ̀ àti àárọ̀ tí ó parí pẹ̀lú dídé ẹni kẹta nínú àwọn àngẹ̀lì mẹta. Kristi máa ń so ọ̀pin pọ̀ mọ́ ibèrẹ̀ nígbà gbogbo.

Ìbèrẹ̀ ọ̀dún àádọ̀rin nàà ẹ̀lẹ̀ pẹ̀lú ikọ̀lù àkòkò tí Nebukadnessari gbé kalẹ̀ sí Jerusalemu. Ọ̀pin ọ̀dún àádọ̀rin nàà ni a fí àmì sí nípa iparun Babiloni. Iparun ikeyin àti pípẹ̀ ti Jerusalemu wá lóri ọba kẹta nínú àwọn ọba mẹta tí Nebukadnessari ti kọ̀lù gbogbo wọn. Iparun Jerusalemu jẹ́ ohun tí ó ń lọ síwájú ní ipele dé ipele. Àwọn ọba mẹta ikeyin nàà dúró fún àmì à̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ kan soṣo, ní itúmọ̀ pé Nebukadnessari ti kọ̀lù gbogbo wọn. Wón jẹ́ àwòrán àwọn àṣẹ̀ mẹta tí gbogbo wọn jẹ́ àmì kan soṣo, gẹ́gẹ́ bí àwọn àngẹ̀lì mẹta nàà ní ọ̀pin ojọ́ ẹgbẹ̀rún méjì lé ọ̀dúnrún.

“Nínú orí keje ti Esra ni a ti rí àṣẹ̀ nàà. Ẹ̀sẹ̀ 12-26. Ní irísí rẹ̀ tí ó péye jùlọ, Àtashasesi, ọba Pérísia, ni ó fí jáde ní ọ̀dún 457 sáájú Sànmáni Kristi. Şùgbọ̀n nínú Esra 6:14 a sọ pé a kọ ilẹ̀ Olúwa tí ó wà ní Jerusalemu ‘gẹ́gẹ́ bí àṣẹ̀ [“ilà̀nà,” ní ẹ̀gbẹ̀ ojú-iwé] ti Kírúsi, àti Dáríúsi, àti Àtashasesi ọba Pérísia.’ Àwọn ọba mètẹ̀tẹta wònyí, nípa pípilẹ̀, imúdájú-padà, àti imúparí àṣẹ̀ nàà, mú un dé ipé tí à̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ nàà béèrẹ̀ láti fí sàmi sí ibèrẹ̀ ọ̀dún 2300 nàà. Nípa gbigba ọ̀dún 457 sáájú Sànmáni Kristi, igbà tí a ti mú àṣẹ̀ nàà pé, gẹ́gẹ́ bí ojọ́ àṣẹ̀ nàà, a rí i pé gbogbo ohun tí

àsotélẹ̀ nàà sọ nípa ọ̀sẹ̀ àádòrin ni a ti mú ẹ̀.” The Great Controversy, 326.

Arábinrin White sàfihàn pé àwọn àṣẹ mètẹ̀tẹ̀ta nàà jẹ́ dandan fún ipéye àsotélẹ̀ nàà. Ó sàlàyé ibásepò wọn pèlú ara wọn, àti nínú sise bẹ̀, ó tún fi àwọn àbùdá ilò-èdè ọ̀rọ̀ Héberù nàà, “òtító,” hàn. Ó sọ pé àṣẹ àkókó bẹ̀rẹ̀, àṣẹ keji múlẹ̀ padà, àṣẹ kẹta sì parí “gbogbo àlàyé àlàyé àsotélẹ̀ nípa àwọn ọ̀sẹ̀ àádòrin.” Ọ̀rọ̀ Héberù fún “òtító” ni a dá sílẹ̀ pèlú àkójopò létà àkókó, ẹ̀kẹ̀tálá, àti ikeyin nínú àlifábeṣ̀ti Héberù. Àṣẹ àkókó bẹ̀rẹ̀, àṣẹ keji múlẹ̀ padà, àṣẹ ikeyin sì parí àsotélẹ̀ nàà. Àwọn àṣẹ mètẹ̀tẹ̀ta nàà ní ààmì ifowósi Alpha àti Omega, a sì mú wọn ẹ̀ ní ọ̀pin àsotélẹ̀ odún àádòrin ti igbèkùn ní Bábílóni, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé àṣẹ kẹta dé dáadàa léyìn tí odún àádòrin nàà ti parí. Àwọn àṣẹ mètẹ̀tẹ̀ta nàà jẹ́ ti ilosiwájú lélékẹ̀sẹ̀, àti bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé wọn jẹ́ àṣẹ mètẹ̀tẹ̀ta, wọn sì jẹ́ àmì àsotélẹ̀ kan soṣo.

Ángẹ̀li àkókó dé ní odún 1798, ángẹ̀li keji dé ní igbà orisun odún 1844, ángẹ̀li kẹta sì dé ní Ojọ̀ Kerinlélógún, oṣù kẹwáá, odún 1844. Àwọn ángẹ̀li mètẹ̀tẹ̀ta wònyí jẹ́ àmì wólù kan soṣo, tí ń sojú fún ihinrere àinípèkun ti Ifihàn orí kerinlá.

“Wọn fi ọ̀rọ̀ ikilò àkókó àti ekeji nàà hàn ní 1843 àti 1844, àti nísinsinyí a wà lábẹ̀ ikéde ti ẹ̀kẹta; sùgbón gbogbo àwọn ọ̀rọ̀ ikilò mètẹ̀tẹ̀ta nàà sì ní láti máa kéde. Ó ẹ̀ pàtàkì gan-an ní báyii gégé bí ó ti jẹ́ rí tẹ̀lẹ̀ pé kí a tún wọn sọ fún àwọn tí ń wà òtító. Nípa kálàmù àti nípa ohun ni a gbodò fi ikéde nàà dún, ní fifi ètò wọn hàn, àti ilò àwọn àsotélẹ̀ tí ń mú wa dé ọ̀dò ihin isẹ̀ angẹ̀li kẹta. Kò lè sí ẹ̀kẹta láisi àkókó àti ekeji. Àwọn ọ̀rọ̀ wònyí ni a gbodò fi fún ayé nínú àwọn itẹ̀jádẹ̀, nínú àwọn ọ̀rọ̀ àsoyẹ̀, ní fifi hàn nínú ilà itàn àsotélẹ̀ àwọn ohun tí ó ti ẹ̀lẹ̀ àti àwọn ohun tí yòò ẹ̀lẹ̀.” Selected Messages, iwé 2, 104, 105.

Àwọn ọ̀ba mètá ikeyin ti Juda jẹ́ àmì kan soṣo, nítorí pé gbogbo wọn ni ọ̀ba Babeli mú wá sí oríṣiíríṣií iwọn itẹ̀riba. Àwọn ọ̀ba mètá ikeyin ti Juda, àwọn àṣẹ mètá àti àwọn ángẹ̀li mètá, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé wọn yàtò síra gégé bí mètá, a tún sàpẹ̀rẹ̀ wọn gégé bí àmì àsotélẹ̀ kan soṣo.

Àwọn ọ̀ba mètá ikeyin jẹ́ apá kan nínú àkóso àsotélẹ̀ ti ibèrẹ̀ àsotélẹ̀ odún àádòrin igbèkùn, àti nítorí èyí wọn di apá kan nínú ibèrẹ̀ nàà tí ń sàfihàn ọ̀pin odún àádòrin igbèkùn. Igbèkùn nàà bẹ̀rẹ̀ pèlú fifi àwọn ọ̀ba mètá sẹ̀gbẹ̀yìn diédíe, tí ó sì parí pèlú iparun ijoba nàà àti ilú olú-ilú rẹ̀. Ọ̀pin àsotélẹ̀ nàà samisi iparun orilẹ̀-èdè àti olú-ilú Bábílóni, èyí tí ó samisi dídé àwọn àṣẹ mètá tí ń tẹ̀síwájú. Ibèrẹ̀ àsotélẹ̀ odún egbèrún méjì àti ọ̀dúnrún ni a samisi pèlú àwọn àṣẹ mètá tí ń tẹ̀síwájú, ó sì ń sàfihàn ọ̀pin àsotélẹ̀ odún egbèrún méjì àti ọ̀dúnrún nàà, èyí tí ó ní àwọn irántí mètá tí ń tẹ̀síwájú.

Àwọn angẹ̀li mètá, àti àwọn iránsẹ̀ wọn mètá tó bá wọn mu, ni a ti sàpẹ̀rẹ̀ wọn nípasẹ̀ àwọn ọ̀ba mètá àti àwọn àṣẹ wọn mètá tó ń tẹ̀síwájú. Àwọn ọ̀ba mètá tí wọn kéde àwọn àṣẹ wọn mètá tí ó bá wọn mu ni a ti sàpẹ̀rẹ̀ wọn nípasẹ̀ àwọn ọ̀ba mètá tó ń tẹ̀síwájú, tí ọ̀kọ̀ọ̀kan wọn sì ti mú àwọn iránsẹ̀ wọn wá gégé bí isọtẹ̀ sí Nebukadinesári. Àwọn iránsẹ̀ isọtẹ̀ mètá sàpẹ̀rẹ̀ àwọn àṣẹ mètá, tí àwọn nàà sì tún sàpẹ̀rẹ̀ àwọn iránsẹ̀ mètá. Ọ̀kan bẹ̀rẹ̀ àsotélẹ̀ odún àádòrin, èyí tí ó sì parí ní ibèrẹ̀ àsotélẹ̀ egbèrún méjì àti ọ̀dúnrún, èyí tí ó parí ní dídé angẹ̀li kẹta ní odún 1844. Àwọn odún àádòrin tí ilẹ̀ nàà yòò fi gbádùn Sábáati rẹ̀ kò lè yà kúrò ní October 22, 1844.

Jehoiakimu dúró fún àṣẹ àkókó Kírúsi, ó sì tún dúró fún iránsẹ́ àngẹ̀lì àkókó nínú Ifihàn orí kẹ̀rinlá. Yàtò sí èyí, àwọn ẹ̀lẹ̀rìí mètẹ̀tẹ̀ta ti àwọn ọ̀ba Júúdà mẹ̀ta ikeyin, àwọn àṣẹ mètẹ̀tẹ̀ta, àti àwọn iránsẹ́ àngẹ̀lì mètẹ̀tẹ̀ta, ń pèsè imò tó péye nípa ààmì Jehoiakimu, nítorí pé itàn àṣòtẹ̀lẹ̀ ti àwọn àngẹ̀lì mètẹ̀tẹ̀ta ni imísí tí sàmi sí pẹ̀lú iṣọ̀ra púpọ̀. Gbogbo àwọn iránsẹ́ mètẹ̀tẹ̀ta nàà ní ibòwọ̀lẹ̀ itàn kan, lẹ̀yìn èyí sì ni ifúnni ní agbára itàn kan.

Àngẹ̀lì àkókó dé ní ọ̀dún 1798, a sì fún un ní agbára ní August 11, 1840, pẹ̀lú imúdájú ilàna ojú kan fún ọ̀dún kan.

“Nínú ọ̀dún 1840 imúṣẹ́ àṣòtẹ̀lẹ̀ míràn tí ó ẹ̀ pàtàkì gidigidi ru ifẹ̀-ọ̀kàn káàkiri. Ní ọ̀dún méjì ṣáájú èyí, Josiah Litch, ọ̀kan lára àwọn olùwàásù aṣáájú tí ń wàásù ipadàbò kejì, tẹ̀ itumò Ifihàn 9 jáde, níbi tí ó ti sọ tẹ̀lẹ̀ iṣubú Ijọba Ottoman. Gégẹ́ bí iṣírò rẹ̀, agbára yìí yóò bì ṣubú... ní ojú 11 oṣù August, 1840, nígbà tí a lè retí pé agbára Ottoman ní Constantinople yóò fọ̀. Èyí sì ni, mo gbàgbọ̀, a ó rí i pé ó rí bẹ̀ gan-an.”

“Ní àkókò gangan tí a ti sọ tẹ̀lẹ̀, Tòkì, nípasẹ̀ àwọn aṣojú rẹ̀, gba àbò àwọn agbára alájoṣepò ti Yúróopù, ó sì fi ara rẹ̀ sínú iṣàkóso àwọn orílẹ̀-èdè Kristeni. Iṣẹ̀lẹ̀ nàà mú àṣòtẹ̀lẹ̀ nàà ẹ̀ ní pípé. Nígbà tí a mò ọ̀, ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ èniyàn ní idánílójú nípa itóótó àwọn ilàna itumò àṣòtẹ̀lẹ̀ tí Miller àti àwọn ẹ̀lẹ̀gbẹ̀ rẹ̀ ti gbà, a sì fún iṣíkiri iwaásù ipadàbò Oluwa ní imúrasilẹ̀ àgbàyanu. Àwọn ọ̀kúnrin olóye àti olókikí darapọ̀ mó Miller, ní iwaásù àti ní títẹ̀ àwọn èrò rẹ̀ jáde, àti láti ọ̀dún 1840 sí 1844 iṣẹ́ nàà tàn kálẹ̀ lónà kíákíá.” The Great Controversy, 334, 335.

Àngẹ̀lì àkókó dé pẹ̀lú ikéde iṣísí idájó nàà ní ọ̀dún 1798, ṣùgbón a gbé ipilẹ̀ ọ̀rọ̀ nàà lé lóri idúróṣinṣin idánimò William Miller pé ojú kan nínú àṣòtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì dúró fún ọ̀dún kan. A jẹ̀rìí sí ilàna yẹn “ní ojú kọ̀kànlá, oṣù Kejo, 1840,” a sì fi agbára fún ihinrere àkókó nàà. Pẹ̀lú ikùna àṣòtẹ̀lẹ̀ ipadàbò Kristi ní ọ̀dún Bíbẹ̀lì 1843, èyí tí ó tàn dé ọ̀dún 1844, àngẹ̀lì kejì ti Ifihàn orí kẹ̀rinlá dé. Pẹ̀lú ikùna àṣòtẹ̀lẹ̀ nàà ní igbà irúwé ọ̀dún 1844, àwọn ijo Púrótésítànti kọ̀ ọ̀fin Miller pé ojú kan fún ọ̀dún kan, wón sì di àwọn omọ̀binrin Bábílónì. Lẹ̀yìn nàà ni a fi agbára fún ihinrere nàà ní igbà è̀rùn ọ̀dún 1844, nígbà tí a so pọ̀ mó ọ̀n pẹ̀lú ihinrere Èkún Ọ̀gànjó Ọ̀ru. Pẹ̀lú imúṣẹ́ ihinrere Èkún Ọ̀gànjó Ọ̀ru ní October 22, 1844, àngẹ̀lì kẹ̀ta dé pẹ̀lú ihinrere rẹ̀.

Nítorí àìgbọ̀ràn Àfẹ̀nukò Àdífẹ̀nti ti Laodicea ní ọ̀dún 1863, a yàn fún àwọn èniyàn Ọ̀lórùn láti tún itàn irin-àjò Israẹ̀lì àtíjọ̀ nínú aginjù ẹ̀. Ifúnni agbára fún ifẹ̀ṣẹ̀ṣẹ̀ kẹ̀ta yóò dúró títí di September 11, 2001. Ọ̀kọ̀ọ̀kan àwọn ifẹ̀ṣẹ̀ṣẹ̀ mẹ̀ta nàà maa ń dé sínú itàn, lẹ̀yìn nàà ni a sì maa fún un ní agbára.

Jehoiakimu àti Kírúsi dúró fún ifúnni ní agbára fún àngẹ̀lì àkókó, kì í ẹ̀ ifarahàn rẹ̀. Bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé Jehoiakimu ni àkókó nínú àwọn ọ̀ba mẹ̀ta ikeyin ti Júdá, àti bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé ó dúró fún irántí àngẹ̀lì àkókó, àwọn àbùdá àṣòtẹ̀lẹ̀ tí ọ̀un, àti pẹ̀lú Kírúsi, fihàn, jẹ̀rìí pé àwọn méjèjèjì jẹ́ ààmì ifúnni ní agbára fún àngẹ̀lì àkókó, kì í ẹ̀ ààmì ifarahàn àngẹ̀lì àkókó. Ifarahàn irántí àkókó nínú itàn Jehoiakimu ni Mánásẹ̀, ẹ̀ni àkókó nínú àwọn ọ̀ba méje ikeyin ti Júdá.

Àwọn ọ̀ba méje ṣáájú iparun pípé àti ikeyin ti Jerusalemu. Àwọn ọ̀ba méje wọ̀nyí dúró fún itàn ilosiwájú kan, gégẹ́ bí itàn tí wón ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ láti ọ̀dún 1798 sí 1844. Àngẹ̀lì kìíní dé ní ọ̀dún 1798, àti ẹ̀kẹ̀ta dé ní Ojú 22, Oṣù Kẹ̀wàá, 1844. Itàn láti 1798 sí 1844 ni itàn àngẹ̀lì kìíní àti kejì. Itàn àngẹ̀lì ẹ̀kẹ̀ta bẹ̀rẹ̀ ní 1844. Nígbà tí Sister White fi itumò ààmì àwọn àrà méje inú Ifihàn orí kẹ̀wàá

hàn, ó sọ pé àwọn àrà méje náà dúró fún itàn ángẹ̀lì kìíní àti kejì, sùgbọ̀n kì í ẹ̀ ti ángẹ̀lì ẹ̀kẹta.

“Ìmọ̀lẹ̀ àkànṣe tí a fi fún Jòhánù, tí a sì sọ jáde nínú ààrà méje náà, jẹ̀ àfihàn kíkún àwọn iṣẹ̀lẹ̀ tí yóò ṣẹ̀lẹ̀ lábẹ̀ àwọn ihinrere ángẹ̀lì kìíní àti kejì.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Itàn àrà méje tí ó wà nínú Ìfihàn orí kẹwáá, n fi itàn ifúnni ní agbára fún ángẹ̀lì àkókó hàn láti August 11, 1840 tí tí dé ibànújẹ̀ nílá ní October 22, 1844, sùgbọ̀n bí ó tilẹ̀ rí bẹ̀, ó tún ní gbogbo itàn àwọn ángẹ̀lì àkókó àti kejì nínú. Ìlò gbogboghòò ti àrà méje ni pé ó dúró fún 1798 tí tí dé October 22, 1844. Itàn dídé ángẹ̀lì àkókó láti 1798 tí tí dé ibànújẹ̀ nílá náà ni itàn àwọn ángẹ̀lì àkókó àti kejì, a sì sojú rẹ̀ ní isọtẹ̀lẹ̀ gẹ́gẹ̀ bí àrà méje. A tún fi àpẹ̀rẹ̀ àrà méje náà hàn nínú àwọn oba méje ikeyin Júdá. Àwọn oba méta ikeyin nínú wọn kì í ẹ̀ pé wọn n tọka sí àwọn oba tí n tẹ̀ lé ara wọn nikan, sùgbọ̀n papọ̀ wọn jẹ̀ àmì kan soṣo tí a kó jọ láti inú àkókó, àárín, àti ikeyin.

Nínú itàn àwọn ángẹ̀lì méta, a fún ihin àkókó ní agbára ní August 11, 1840, Jehoiakim àti Kírúsi sì jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ iṣẹ̀lẹ̀ náà.

A ó máa bá a lọ láti dá àwọn òtítọ̀ wọnyí tí ó ẹ̀ pàtàkì jùlọ̀ mọ̀ nínú àpilẹ̀kọ̀ tí ó tẹ̀lẹ̀.

“Ó yẹ̀ kí gbogbo akẹ̀kọ̀ọ̀ nífẹ̀ẹ̀ sí iwà òtítọ̀ pípé. Gbogbo ọkàn gbọ̀dọ̀ yí padà pẹ̀lú àfìyèsí ibòwọ̀ sí ọ̀rọ̀ Ọlọ̀run tí a ti sọpayá. Ìmọ̀lẹ̀ àti oore-ọ̀fẹ̀ ni a ó fi fún àwọn tí ó bá fi bẹ̀ ẹ̀ sẹ̀gbọ̀ràn sí Ọlọ̀run. Wọn yóò sì rí àwọn ohun agbàyanu nínú ọ̀fin rẹ̀. Àwọn òtítọ̀ nílá tí ó ti dùbúlẹ̀ láika sí, tí a kò sì rí láti ọ̀jọ̀ Pẹ̀ntíkọ̀siti, ni yóò tàn láti inú ọ̀rọ̀ Ọlọ̀run nínú mímọ̀ àdáyébá wọn. Fún àwọn tí wọn nífẹ̀ẹ̀ sí Ọlọ̀run ní tòótọ̀, Èmí Mímọ̀ yóò sọpayá àwọn òtítọ̀ tí ó ti rẹ̀ kúrò nínú ọkàn, yóò sì tún sọpayá àwọn òtítọ̀ tí ó jẹ̀ tuntun pátápátá. Àwọn tí wọn jẹ̀ ẹran ara tí wọn sì mu ẹ̀jẹ̀ Omọ Ọlọ̀run yóò mú òtítọ̀ tí Èmí Mímọ̀ mí sí jáde láti inú àwọn iwé Dáníẹ̀lì àti Ìfihàn. Wọn yóò mú àwọn agbára bẹ̀rẹ̀ sí í sọsọ, àwọn agbára tí a kò lè dí mọ̀lẹ̀. A ọ̀ò sí ètè àwọn omọ̀ kékeré láti kéde àwọn àṣírí tí a ti fi pamọ̀ kúrò ní ọkàn àwọn èniyàn. Olúwa ti yan àwọn ohun àṣiwèrè ayé yìí láti dāàmú àwọn ọ̀lọ̀gbọ̀n, àti àwọn ohun aláìlera ayé láti dāàmú àwọn alágbára.”

“Kò yẹ̀ kí a mú Bíbẹ̀lì wá sínú àwọn ilé-ẹ̀kọ̀ wa kí a sì fi í kún un láàárín àìgbàgbọ̀. A gbọ̀dọ̀ fi Bíbẹ̀lì ẹ̀ ipilẹ̀ àti kókó-ẹ̀kọ̀ ti ẹ̀kọ̀. Ọ̀ótọ̀ ni pé a mọ̀ púpọ̀ sí i nípa ọ̀rọ̀ Ọlọ̀run aláàyè ju bí a ti mọ̀ ó rí tẹ̀lẹ̀ lọ, sùgbọ̀n púpọ̀ sí i sì wà láti kọ̀. Ó yẹ̀ kí a lò ó gẹ́gẹ̀ bí ọ̀rọ̀ Ọlọ̀run aláàyè, kí a sì ka a sí àkókó, àti ikeyin, àti èyí tí ó dára jùlọ̀ nínú ohun gbogbo. Nígbà náà ni idàgbàsókè èmí tòótọ̀ yóò hàn. Àwọn akẹ̀kọ̀ọ̀ yóò dàgbà sí i ní iwà-ẹ̀sin aláìlera-dára, nítorí wọn n jẹ̀ ẹran ara, wọn sì n mu ẹ̀jẹ̀ Omọ Ọlọ̀run. Sùgbọ̀n bí a kò bá sọ̀ wọn, tí a kò sì tọjú wọn, ilera ọkàn a máa bàjẹ̀. Wà nínú ọ̀nà ìmọ̀lẹ̀. Kẹ̀kọ̀ọ̀ Bíbẹ̀lì. Àwọn tí n sin Ọlọ̀run pẹ̀lú òtítọ̀ yóò gba ibùkún. Èni tí kò jẹ̀ kí iṣẹ̀ olóòótọ̀ kankan lọ láìsanwó èrè yóò fi àwọn àmì àkànṣe ifẹ̀ àti itẹ̀wọ̀gbà rẹ̀ dé gbogbo iṣẹ̀ isòtítọ̀ àti iwà pípé.” Review and Herald, August 17, 1897.